

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

**FEN VE EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ**

YEŞİL GECE’NİN İNCELENMESİ

TEZİN DANIŞMANI : Doç. Dr. Bülent YORULMAZ

HAZIRLAYAN : Mete GÜRSOY

SINIFI : IV A

NUMARA : 93309

**HAZİRAN 1999
LEFKOŞA/KKTC**

-ÖNSÖZ-

Bu bitirme Tezi Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü, YENİ TÜRK EDEBİYATI KAPSAMI içerisinde yapılmıştır. Bu çalışmada Reşat Nuri Güntekin'in Yeşil Gece adlı eseri incelenmiştir. Eser ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Yazarın hayatı, bilinmeyen kelimeleri bulunmuş bir genel indeks ve indeks olarak açıklanmış ve kaynakça hazırlanmıştır.

Bu çalışmada bize yardımcı olan ve bizi çalışmamızda yönlendiren Doç. Dr. Bülent Yorulmaz'a teşekkür ederim.

-GİRİŞ-

Tezimde işlediğim kitabın adı YEŞİL GECE sosyal hayat şartları ve gelişen olayların konu edildiği ayrıca yunan işkalindeki vatanın içinde bulunduğu durumların anlatıldığı akıcı ve sürükleyici bir eseri tahlil ettim.

Eserdeki temleri ayrı ayrı fişleyerek bilinmeyen kelimeleri açıkladım. Tezimde bir Giriş, Yazarın Hayatını, Bilinmeyen Kelimeleri, İndeks, Genel İndeks ve Kaynakça bulacaksınız. Toplumsal yönü ağır basan bu romanda medresede yetişen ancak sonra öğretmen okulunu bitirerek Ege bölgesi'ndeki bir kasabada gerici ve çıkarıcı birtakım güçlerle savaşan idealist bir gencin serüveni ele alınıyor. Atatürk devriminin o coşkulu havası içinde çok güçlü sezgi ve gözlemlerle kaleme alınmış bu kitapta toplumumuzun o günkü bütün sorunları yürekli biçimde tartışılıyor. Romanın en önemli kahramanı Şahin Hoca'nın kişiliğini oluşturan nitelikler, mücadelesi ve uğradığı yenilgilerin öyküsü sayılabilir.

-YAZARIN HAYATI-

REŞAT NURİ GÜNTEKİN

1889' da İstanbul'da doğdu. Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Liselerde öğretmenlik, Müdürlük, Milli Eğitim Müfettişliği, Paris Kültür Ateşeliği yaptı UNESCO'da Türkiye'yi temsil etti. Romanları hikayeleri tiyatro eserlerinin yanısıra çevirileri de vardır.

GİYİM KUŞAM İLE İLGİLİ UNSURLARIN AÇIKLAMALARI

-A-

Askeri Üniforma : Asker ocağında vatani görevini yapan insanlar aynı renkte ve tüzüğe uygun bir şekilde hazırlamış elbise.

Atlas Gömlek : Yüzü ipek tersi pamuk parlak kıymetli bir cins dokuma.

-C-

Cüppe : Yeneri geniş uzun ve bol bedenli düğmesiz elbise.

-Ç-

Çarık : kenarları kıvrılıp iki ucu dikilerek yapılan köylü pabucu.

-F-

Ferace : Genellikle kadınların sokağa çıkarken giydikleri mantaya benzer elbise.

Fes : Kırmızı çuhadan yapılmış tepesinin ortasından püskül sarkan başlık.

-H-

Heybe : Omuzda taşınan veya binek hayvanının eğerine geçirilerek iki yana sarkıtılan meşin kilim veya halıdan yapılmış iki yüzlü torba.

-K-

Kavuk : Pamuktan yapılan ve etrafına sarık donanan erkek başlığı.

Kemer : Kalın kumaş, metal veya deriden yapılan ve bir defa bele dolanarak toka ve benzeri şeylerle iki ucu birbirine iliştirilen bel bağı.

Kundura : Ayağı örten ve dış etkilerden koruyan nesne.

Külah : Eskiden erkeklerin giydiği keçeden yapılma ucu sivri başlık.

-M-

Melon Başlık : Yuvarlak ve bombeli şapka.

Meşin Potin : Bitkisel sepileme ile hazırlanmış koyun derisinden ayakkabı.

Mevlevi Sikkesi : Mevlevilerin başlarına giydikleri özel başlık külah.

-P-

Patiska Entari : Genellikle pamuktan sık bir şekilde dokunmuş ve yapılmış entari.

Peçe : Bazı ülkelerde kadınların sokakta yüzlerini örtmek için kullandıkları ince tül.

-R-

Redingot : bol ve geniş etekli arkası yırtmaçlı uzun erkek ceketi.

-S-

Sarık : Kavuk, Börk, Fes, gibi başlıklar üzerine sarılan tülban veya şala verilen ad.

Sayaktan Elbise : Bir tür ipekten yapılan elbise.

Sırmalı Sarık : Sırma ile süslenmiş olan sarık.

-Ş-

Şal : Daha çok Hindistanda kullanılan özel motifleri olan bouyn atkısı hırka yapmakta kullanılan bir çeşit değerli yün kumaş.

Şalvar : Genelde bol bağlı bele bir uçkurla bağlana geniş üst deri.

Şalyelek : Daha çok Hindistanda dokunan özel motifleri olan ve yelek şeklinde yapılan elbise.

-T-

Takunya : Tabanı tek parça tahtadan meydana gelen ve üstünden bir kayış parçasıyla ayağa takılması sağlanan ayakkabı.

Tülbent : Çok ince pamuklu dokuma.

-Ü-

Üniforma : Aynı işi yapan insanlar tarafından giyilen rangi ve biçimi tüzükle belirtilmiş elbise.

-Y-

Yeşil Mintar : Yeşil yakasız uzun kollu erkek gömleği.

YİYECEK VE İÇECEK'LE İLGİLİ UNSURLARIN **AÇIKLAMALARI**

-Ş-

Şerbet : Meyve suyuna şeker karıştırarak veya bala belli miktarda su katılarak yapılan bir türlü içecektir.

Ancak düğün töreleri içinde şerbet içme bir genç kızın nişanlandığının ertesi günü kız evinde yapılır ve davetlilere şerbet ikram edilir. Genellikle evde yapılan nikah törenlerinden sonra da şerbet içmek bir adetti.

-H-

Helva : Çoğunlukla un,şeker veya irmik karışımından yapılan bir tatlıdır. Müslümanlar açısından önemli bir yere sahiptir.

-P-

Palamut : Meşe ağacının meyvesidir.

-U-

Uskumru : Sıcak ve ılık denizlerde sürüler halinde yaşayan ve önemli derecede av konusu olan balık.

ESYA İLE İLGİLİ UNSURLARIN AÇIKLAMALARI

-A-

Asa : Hükümdarların, din adamlarının kumandanların elinde tuttıkları maddi veya manevi kuvvete otoriteye sahip kabul edilen ağaç veya madeni sopa.

Ayna : Işınları yansıtan cilalı sırlı cam.

-C-

Cephane : Savaşta kullanılan bütün ateşli silahların genel adı.

-Ç-

Çan : Çınlayan maddeden yapılmış vurma çalgısı.

-D-

Dipçik : Taşınabilir bir ateşli silahın namlu gerisinde kundak ucunda bulunan ve ateş eden kimsenin silahı omzuna veya koluyla böğrü arasına dayamasına veya elle kavramasını sağlayan parça.

Divan : Tahta veya somya kerevetlerden üzerine konan çeşitli örtü ve yastıklarla süslenen sedir.

-G-

Gümüş Şamdan : İçine mum yerleştirilen gümüş destek.

-H-

Hasır : Kurumuş bitki saplarından ve gövdelerinden veya rafyadan örülmüş genellikle taban döşemesi olarak kullanılan kuru ot.

-İ-

İnce Çamaşır Bohçası : İçine çamaşır elbise konularak bağlanan dört köşe kumaş.

İstimbota : Buharla işleyen Filika büyüklüğünde küçük deniz teknesi.

İzbel : Çalı çırpıdan yapılmış karanlık küçük konut.

-K-

Kamçı : Bir değneyin ucuna bağlanmış deri.

Kandil : Gazyağı ile Fitilli buluna bir kaptan meydana gelen aydınlatma aracı.

Kasatura : Askerlerin belde taşıdıkları ve gerektiğinde tüfeğin namlusuna taktıkları düz ve kısa kılıç.

Kazma : Toprağı kazmak için kullanılan demirden yapılmış alet.

Kepenک : Dükkan vitrini, kapı vitrinikapı pencere gibi açıklıkları örtmek için kullanılan saç levha veya türlü biçimlerdeki demir veya tahta kapak

Kılıç : Bele asılarak taşınan siperlikli bir sapa geçirilmiş çelikten meydana gelen silah.

-M-

Meşale : Ucunda yanıcı bir madde bulunan.

Mızıka : Küçük çocukların çaldığı ağız armonikası.

Mızrak : Uzun saplı ve sivri demir uçlu silah.

-N-

Nalcılar : Ayakkabı, potin, çizme gibi unsurlara takılan demir parçası.

Nargile : Tömbeki adlı bir cins tütünün dumanının sudan geçirilerek içilmesini sağlayan araç

-P-

Peştemal : Hamamda örtünmek ve kurulanmak için kullanılan ince dokuma.

-R-

Rahler : Üzerinde kitap okunan veya yazı yazılan bazıları açılır kapanır küçük masa.

Revolver : Top biçiminde bir parçadan meydana gelen tabanca.

-S-

Sancak : İşlemeli ve kenarları saçaklı bayrak

Sanduka : Mezarın üzerine yerleştirilmiş tabut büyüklüğünde tahta veya mermer sandık.

Sırmalı İpek Örtü : Sırmayla süslenmiş ipek örtü

Süngü : Tüfeğin ucuna takılan küçük sivri kılıç şeklinde delici silah.

-Ş-

Şadırvan : genelde cami avlusunda bulunan çevresindeki musluklardan ve ortasından fiskiyelerden su akan üzeri kubbeli açık havuz.

Samdan : İçine mum yerleştirilen destek.

Şiş : Demirden veya ağaçtan yapılmış bir ucu sivri bazen silah gibi kullanılan ince uzun çubuk.

-T-

Tas : İçine sulu şeyler konulan madenden yapılmış yayvan kap.

GİYİM VE KUŞAM İLE İLGİLİ UNSURLAR

-A-

Askeri Üniforma 92

Atlas Gömlek 6

Avcı elbisesi 6

-C-

Cüppe 12,20,80,92,217

- -

Çamaşır 211

 arık 145

Çizme 55,72

-E-

Elbise 92,98,100,147,176,195

Entari 33,69

Etek 8

-F-

Ferace 20

Fes 6,14,40,41,50,58,65,66,89,90,116,128,197,203,219

-G-

Gecelik 143

Gecelik Entarisi 33,138

Gömlek 26,80

-H-

Hasır Şapka 219

Heybe 12,13,24,26,38,102,188,189,193,195,217

-K-

Kavuk 199

Kemer 69,70

Kundura 133,194

Külâh 154

-M-

Melon Şapka 221

Meşin Potin 6

Mevlevi Sikkesi 33

-P-

Pabuç 41,213

Palto 138,147,153

Pardüsü 69,148,223

Patiska Entari 211

Peçe 115,130,131,134

-R-

Redingot 6,8

-S-

Sarık 11,12,16,17,18,20,24,37,39,40,41,49,50,58,64,65,66,72,86,88,89,
90,91,92,94,98,103,107,108,110,118,128,138,199,202,203,207,208,217,2
18,219,222

Sayaktan Elbise 12

Sırmalı Sarık 100,106

-Ş-

Şal 100

Şalvar 80,94,141,185

Şalyelek 50

Şapka 14,221

-T-

Takunya 201

Terlik 211

Tülbent 89

-Ü-

Üniforma 33

-Y-

Yaka 26

Yeşil Minton 76

YİYECEK VE İÇECEK İLE İLGİLİ UNSURLAR

-A-

Ahtapot 7

Ayran 43,188

-B-

Balık 5,7,14,33,144

Buğday 26

-Ç-

Çorba 85

-D-

Dolma 116

Domates 24,154,155

-E-

Ekmek 13,27,140,147,194,195,210,211,215

Ekmek Kadayıfı 25

Et 50

-F-

Fasulye 24

-H-

Hafız Şerebeti 105

Helva 81,85

-İ-

İlaç 50,210

-K-

Kabak 5,7,87

Kahve 120,139,141,142,153,166

Kaymak 26

Koyun Kebabı 56

-M-

Maydanoz 85

Meyve 146

Meze 147,154

Mısır 26

-P-

Palamut 32

Patlıcan 121

Patlıcan Dolması 53

Peynir 195

Pilav 20

-R-

Rakı 120,123,147,154,160

-S-

Simit 15

Su 50,51,131,135,136,159,180

Süt 43

Sütlü Kahve 121

-Ş-

Şeker 26

-T-

Tarhana 26

-U-

Uskumru 5

Uskumru Dolması 5

-Y-

Yağ 26

Yemiş 44,75

Yumurta 48,129,154,155

ESYA İLE İLGİLİ UNSURLAR

-A-

Araba 19,72,75,76,124,189,192

Araba tekerleđi 32

Asa 76,145

Avize 19,36

Ayna 56,133

-B-

Battaniye 193

Balta 198

Baston 35,140,148,197

Bıçak 5,14

Bohça 220,223

-C-

Camekan 6

Cephane 191

Cetvel 103,5

Cetvel Tahtası 5

-Ç-

Çan 87

Çanta 69,148,153

Çarşaf 114,130,135,144,187

Çubuk 56

-D-

Demir Karyola 61

Dipçik 215

Divan 92

-E-

Evrak Dolabı 6

-F-

Fener 19,21,138,154,199

-G-

Gazocağı 71

Gemi 17,44

Gömlek 26,80

Gözlük 9,34,59,223

Gözlük Camı 6

Gümüş Şamdan 182

-H-

Hasır 46

Havlu 187

-İ-

İnce Çamaşı Bohçası 217

İskemle 6,7

İstimbota 32

İzbel 64

-K-

Kağıt 5,55,110

Kalem 55

Kamçı 23,55,56,72,73

Kandil 11,35,61,78,84,219

Kanepe 137,138,140,201

Kapı 6,7,75

Kasatura 80

Kaşık 53

Kazma 76,78,80,197

Kepen 214

Kılıç 187,213

Kitap 31,32,33,36,45,61

Koltuk 47,90,142,148

Kulübe 46

Kurşun 55,70

Kutu 10

Küppe 29,69,210

Kürek 76

-L-

Lamba 69,70,136,140

-M-

Makam Yazahanesi 6

Masa 6,47,110,133,163,204

Mendil 104

Merdiven 63

Meşale 17,18

Meşin Potin 6

Mızıka 163,164

Mızrak 19,86

Minder 99,158,159

Muşamba Fener 197

Müceffer 62

-N-

Nalcalar 133

Nargile 214

-O-

Ok 30,65

-Ö-

Örtü 184

-P-

Pencere 9,25,61,69,70,75

Perde 179

Peşkir 187

Peştemal 34,46

Piyano 5

-R-

Rahler 184

Revolver 197

-S-

Sancak 8

Sandal 22

Sandalye 104,105,107,131,154,156,169,214

Sandık 12,79

Sanduka 182,184

Sepet 129

Sırmalı İpek Örtü 100,144

Silah 49,58,60,64,191,192,196,197,198,205,208,209,213

Silindir 80

Sokak Feneri 10

Sopa 78,79,81,98,106,107,141,144,154,155,174,191,192,197,198

Su Testisi 201

Süngü 56,215

Sürahi 131

-Ş-

Şadırvan 25

Şamdan 183,184

Şiş 23

Şişe 56

-T-

Tabanca 48

Tabla 75

Tahta İskemle 15

Tahta Kaşık 81

Tarak 172,206

Tas 172,206

Telefon 188

Tepsi 182

Top 56,191,196

Toprak Testi 223

Torba 7,145

Tuzluk 189

Tüfek 56,191

-V-

Vapur 22

-Y-

Yatak 18,101,102,108,187,195,196

Yazahane 5,7,47,48,107

Yorgan 30

Yük arabası 193

Yüzük 211

GENEL İNDEK

-A-

Ahtapot 7

Araba 19,72,75,76,124,189,192

Araba tekerleđi 32

Asa 76,145

Askeri Üniforma 92

Atlas Gömlek 6

Avcı elbisesi 6

Avize 19,36

Ayna 56,133

Ayran 43,188

-B-

Battaniye

Balık 5,7,14,33,144

Balta 198

Baston 35,140,148,197

Bıçak 5,14

Bahça 220,223

Buğday 26

C-

Camekan 6

Cephane 191

Cetvel 103,5

Cetvel Tahtası 5

Cüppe 12,20,80,92,217

-Ç-

Çamaşır 211

Çan 87

Çanta 69,148,153

Çarık 145

Çarşaf 114,130,135,144,187

Çizme 55,72

Çorba 85

Çubuk 56

-D-

Demir Karyola 61

Dipçik 215

Divan 92

Dolma 116

Domates 24,154,155

-E-

Ekmek 13,27,140,147,194,195,210,211,215

Ekmek Kadayıfı 25

Elbise 92,98,100,147,176,195

Entari 33,69

Et 50

Etek 8

Evrak Dolabı 6

-F-

Fasulye 24

Fener 19,21,138,154,199

Ferace 20

Fes 6,14,40,41,50,58,65,66,89,90,116,128,197,203,219

-G-

Gazocağı 71

Gecelik 143

Gecelik Entarisi 33,138

Gemi 17,44

Gömlek 26,80

Gözlük 9,34,59,223

Gözlük Camı 6

Gümüş Şamdan 182

-H-

Hafız Şerebeti 105

Hasır 46

Hasır Şapka 219

Havlu 187

Helva 81,85

Heybe 12,13,24,26,38,102,188,189,193,195,217

-İ-

İlaç 50,210

İnce Çamaşı Bahçası 217

İskemle 6,7

İstimbota 32

İzbel 64

-K-

Kabak 5,7,87

Kağıt 5,55,110

Kahve 120,139,141,142,153,166

Kalem 55

Kamçı 23,55,56,72,73

Kandil 11,35,61,78,84,219

Kanepe 137,138,140,201

Kapı 6,7,75

Kasatura 80

Kaşık 53

Kavuk 199

Kaymak 26

Kazma 76,78,80,197

Kemer 69,70

Kepen 214

Kılıç 187,213

Kitap 31,32,33,36,45,61

Koltuk 47,90,142,148

Koyun Kebabı 56

Kulübe 46

Kundura 133,194

Kurşun 55,70

Kutu 10

Külâh 154

Küppe 29,69,210

Kürek 76

-L-

Lamba 69,70,136,140

-M-

Makam Yazahanesi 6

Masa 6,47,110,133,163,204

Maydanoz 85

Melon Şapka 221

Mendil 104

Merdiven 63

Meşale 17,18

Meşin Potin 6

Mevlevi Sikkesi 33

Meyve 146

Meze 147,154

Mısır 26

Mızıka 163,164

Mızrak 19,86

Minder 99,158,159

Mum 61

Muşamba Fener 197

Müceffer 62

-N-

Nalcalar 133

Nargile 214

-O-

Ok 30,65

-Ö-

Örtü 184

-P-

Pabuç 41,213

Palamut 32

Palto 138,147,153

Pardüsü 69,148,223

Patiska Entari 211

Patlican 121

Patlican Dolması 53

Peçe 115,130,131,134

Pencere 9,25,61,69,70,75

Perde 179

Peşkir 187

Peştemal 34,46

Peynir 195

Pilav 20

Piyano 5

-R-

Rahler 184

Rakı 120,123,147,154,160

Redingot 6,8

Revolver 197

-S-

Sancak 8

Sandal 22

Sandalye 104,105,107,131,154,156,169,214

Sandık 12,79

Sanduka 182,184

Sarı 11,12,16,17,18,20,24,37,39,40,41,49,50,58,64,65,66,72,86,88,89,
90,91,92,94,98,103,107,108,110,118,128,138,199,202,203,207,208,217,2
18,219,222

Sayaktan Elbise 12

Sepet 129

Sırmalı İpek Örtü 100,144

Sırmalı Sarı 100,106

Silah 49,58,60,64,191,192,196,197,198,205,208,209,213

Silindir 80

Simit 15

Sokak Feneri 10

Sopa 78,79,81,98,106,107,141,144,154,155,174,191,192,197,198

Su 50,51,131,135,136,159,180

Su Testisi 201

Süngü 56,215

Sürahi 131

Süt 43

Sütlü Kahve 121

-Ş-

Şadırvan 25

Şal 100

Şalvar 80,94,141,185

Şalyelek 50

Şamdan 183,184

Şapka 14,221

Şeker 26

Şiş 23

Şişe 56

-T-

Tabanca 48

Tabla 75

Tahta İskemle 15

Tahta Kaşık 81

Takunya 201

Tarak 172,206

Tarhana 26

Tas 172,206

Telefon 188

Tepsi 182

Terlik 211

Top 56,191,196

Toprak Testi 223

Torba 7,145

Tuzluk 189

Tüfek 56,191

Tülbent 89

-U-

Uskumru 5

Uskumru Dolması 5

-Ü-

Üniforma 33

-V-

Vapur 22

-Y-

Yağ 26

Yaka 26

Yatak 18,101,102,108,187,195,196

Yazahane 5,7,47,48,107

Yemiş 44,75

Yeşil Minton 76

Yorgan 30

Yumurta 48,129,154,155

Yük arabası 193

Yüzük 211

-KAYNAKÇA-

YARARLANDIĞIM KAYNAK MEYDAN LAROUSSE

TANIMLARIN HANGİ CİLT VE SAYFADAN ALINDIĞININ **TAPLOSU**

1. Cilt :834
2. Cilt:394,862
3. Cilt:108,133,146,283,755
4. Cilt:595,616
5. Cilt:362
8. Cilt:465,568,664,666,691,743,817
9. Cilt:26,820,937
- 10.Cilt:111,213,418,452,708,929
- 11.Cilt:8,39,89,125,152,168,222,278,696,711,712
- 12.Cilt:46,129,478
- 13.Cilt:372,523
- 14.Cilt:374,394
- 15.Cilt:541
- 16.Cilt:25,401,452,517
- 17.Cilt:285,378
- 18.Cilt:406,457,460,507,541
- 19.Cilt:26,86,464,569